

Начало > Семейноправни въпроси и наследство > Развод и законна раздяла

Развод и законна раздяла

Португалия

1 Какви са условията за получаване на развод?

В Португалия развод се получава по взаимно съгласие или по исков ред.

Първият начин предполага споразумение между двамата съпрузи за прекратяване на брака и по принцип за плащането на издръжка на нуждаещия се съпруг, за упражняване на родителски права върху ненавършилите пълнолетие деца и за разпореждане със семейното жилище. Развод по исков ред се предявява в съда от единия от съпрузите срещу другия на база на законно установени факти, които, независимо от вината, приписвана на съпрузите, доказват непоправимо разстройство на брака.

2 Какви са основанията за развод?

При развода по взаимно съгласие не е необходимо съпрузите да посочват причината за тяхната молба.

Следните представляват допълнителни основания за развод по исков ред:

- фактическа раздяла в продължение на една пълна година. За тази цел се приема, че фактическа раздяла е налице, когато липсва каквото и да било съжителство между съпрузите и единият от тях или и двамата не възнамеряват да го възобновят;
- промяна в умствените способности на другия съпруг, която продължава повече от една година и която, поради сериозността си, засяга възможността за съжителство;
- отсъствие, без никакви вести от отсъстващия, за период от най-малко една година;
- всякакви други факти, които, независимо от вината, която е приписана на съпрузите, доказват непоправимото разстройство на брака.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

С развода бракът се прекратява и се пораждаат същите правни последици като прекратяването поради смърт, освен предвидените от закона изключения.

Що се отнася до имуществените отношения между съпрузите, последиците от развода се пораждаат от момента, в който решението за допускане на развода стане окончателно и необжалваемо, но се прилагат със задна дата, считано от датата на предявяване на иска.

Ако в хода на производството бъде доказана фактическата раздяла на съпрузите, всеки от тях може да поиска последиците от развода да се приложат със задна дата, считано от датата на настъпване на раздялата, според решеното в постановеното определение.

Въпреки развода, съпругът, който е приел фамилното име на другия съпруг, може да го запази, ако последният е съгласен или съдът разреши това въз основа на изложените мотиви. Съгласието на бившия съпруг може да бъде дадено с нотариално заверен документ, документ, изготвен в съда (в рамките на производство писмен протокол от декларация за намерение на страната), или декларация пред длъжностно лице по вписванията в гражданския регистър. Молбата за позволение от съда да се използва фамилното име на бившия съпруг може да бъде подадена в рамките на бракоразводното производство или в отделно производство, дори след допускането на развода.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

В случай на развод, никой от съпрузите не може да получи повече, отколкото би получил, ако бракът е бил сключен според принципа за обща собственост върху имуществото, придобито *ex post facto*.

Всеки от съпрузите губи всички облаги, получени или които предстои да бъдат получени от другия съпруг или от трета страна във връзка с брака или предвид семейното положение „женен/омъжена“, независимо дали това условие е определено преди или след сключването на брака. Донорът може да реши, въпросната облага да бъде предоставена на децата, родени от брака.

Що се отнася до имуществените отношения между съпрузите, последиците от развода се пораждаат от момента, в който решението за допускане на развода стане окончателно и необжалваемо, но се прилагат със задна дата, считано от датата на предявяване на иска.

Ако в хода на производството бъде доказана фактическата раздяла на съпрузите, всеки от тях може да поиска последиците от развода да се приложат със задна дата, считано от датата на настъпване на раздялата, според решеното в постановеното определение.

Съдът може да предостави под наем семейното жилище на всеки от съпрузите, по негово или нейно искане, независимо дали то е обща собственост или собственост на другия съпруг, като вземе предвид по-специално нуждите на всеки от съпрузите и интересите на родените от брака деца. Определянето на наема е по правилата за отдаване под наем на жилища, като съдът може да определи условията на договора, след като изслуша съпрузите, и може да прекрати наема по искане на хазаина, когато последващи обстоятелства наложат това. Определените условия, било то чрез утвърждаване на споразумението между съпрузите или със съдебна заповед, могат да бъдат изменени в съответствие с общите правила за доброволна компетентност.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

В случай на развод, законна раздяла, обявяване на недействителност или унищожаване на брака, въпросите за децата, за тяхната издръжка, както и начинът на плащане на издръжката се уреждат в споразумение между родителите, което подлежи на утвърждаване от съда (или длъжностно лице по вписванията в гражданския регистър при производство за раздяла и развод по взаимно съгласие).

Ако споразумение не бъде постигнато, съдът приема решение в съответствие с интересите на ненавършилото пълнолетие дете, включително за поддържане на близки отношения с двамата родители, като насърчава и утвърждава споразумения или взема решения, насърчаващи наличието на повече възможности за контакти с двамата родители и споделянето на отговорността между тях. Настойничество върху ненавършилото пълнолетие дете може да бъде предоставено на единия от родителите, на трето лице, на поправителен дом или заведение за отглеждане на деца. *За допълнителна информация вж. фактологичната справка относно „Родителска отговорност“.*

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

След развода всеки от съпрузите трябва да осигурява средствата за своето препитание. Всеки от съпрузите има право на издръжка, независимо от вида на бракоразводното производство. Правото на издръжка може да бъде отказано от очевидни съображения за справедливост.

При определянето на размера на издръжката съдът трябва да отчете продължителността на брака, приноса към семейния бюджет, възрастта и здравословното състояние на съпрузите, тяхната професионална квалификация и възможностите им за заетост, времето, което евентуално ще

трябва да отделят за отглеждането на общите им деца, техните печалби и доходи, както и, като цяло, всички обстоятелства, които оказват въздействие върху нуждите на съпруга, който получава издръжката, и възможностите на лицето, което плаща издръжката.

Съдът трябва да дава предимство на всяко задължение на съпруга длъжник, свързано с издръжка на дете, пред задължението към бившия съпруг, произтичащо от развода.

Съпругът възискател няма право да иска запазване на условията на живот, които е имал по време на брака.

За допълнителна информация вж. фактологична справка относно „Издръжка“.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Със законна раздяла бракът не се прекратява, а се отменят задълженията, свързани със съжителство и взаимопомощ, без да се засяга правото на издръжка.

Що се отнася до имуществото, раздялата поражда същите последици, както и прекратяването на брака.

Всеки от съпрузите може да поиска развод по исков ред въз основа на фактическа раздяла в продължение на една пълна година;

5 Какви са условията за законна раздяла?

Условията за законна раздяла, независимо дали по исков ред или по взаимно съгласие, са същите като тези за развод по исков ред *mutatis mutandis*.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Както е посочено в отговора на въпрос № 4, със законната раздяла се отменят задълженията, свързани със съжителство и взаимопомощ, без да се засяга правото на издръжка. Що се отнася до имуществото, законната раздяла поражда същите последици, както и прекратяването на брака.

Законната раздяла приключва с помирение на съпрузите или с прекратяване на брака.

Законната раздяла може да прерасне в развод, макар че тя не е предварително условие за развод, или етап от бракоразводно производство.

Фактически, ако съпрузите не се помирят в срок до една година от станалото окончателно и необжалваемо решение за законна раздяла (било то по исков ред или по взаимно съгласие), всеки от тях може да подаде молба за преобразуване на раздялата в развод. Ако и двамата съпрузи подадат молба за такова преобразуване, не е необходимо да се спазва определения срок и решението се постановява незабавно.

Ако преобразуването е поискано от единия от съпрузите, другият бива уведомен лично или чрез неговия или нейния процесуален представител в срок до 15 дни за възможността да подаде жалба, която може да се основава единствено на помирение на съпрузите. След представянето на доказателства, съдията произнася решение по жалбата в срок до 15 дни.

Преобразуването на законна раздяла в развод може да бъде поискано също така пред всяка служба на гражданския регистър по вписванията.

Искането, основано на фактически и правни основания, трябва да бъде представено с молба, подадена в службата по вписванията, като се осигурят доказателства и се приложат документалните потвърждения.

Ответникът се призовава да подаде жалба в срок до 15 дни, като представи доказателства и приложи документални потвърждения.

Ако не бъде подадена жалба и се приеме, че посочените от ищеца факти са потвърдени, длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър, след като провери изпълнението на законовите изисквания, обявява молбата за приета.

Ако бъде подадена жалба, длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър насрочва помирителна среща, която трябва да бъде проведена в срок до 15 дни, и може да допусне извършването на правни действия и представянето на нужните доказателства в потвърждение на законовите изисквания.

Ако ответникът е подал жалба и постигането на споразумение се окаже невъзможно, страните биват призовани да потвърдят претенциите си и да представят нови доказателства в рамките на осем дни. След това делото се отнася към компетентния по въпроса първоинстанционен съд в района, където е службата по вписванията.

След като делото бъде отнесено към съда, съдията постановява представянето на доказателства и насрочва изслушване.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

„Унищожаване на брака“ означава прекратяване на правните последици от брака чрез позоваване на съществен порок, който засяга сключването на брака.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

Могат да бъдат унищожени браковете, които са сключени при следните обстоятелства:

- а) при наличие на пречка, водеща до недействителност (абсолютна или относителна);
- б) когато не е дадено съгласие или съгласието е недействително поради допуснатата грешка или е било дадено по принуда над единия или и двамата съпрузи;
- в) не са присъствали свидетели, когато законът изисква това.

Следните фактори са абсолютни пречки за обявяване на недействителност, тъй като пречат на сключването на брак от въпросното лице с което и да било друго лице:

- а) лицето е на възраст под шестнадесет години;
- б) лицето страда от слабоумие, дори в периоди на просветление, има наложена забрана или е поставено под запрещение поради душевна болест;
- в) предишен, непрекънат брак, независимо дали католически или граждански, дори ако не е направено съответното вписване в регистъра на ражданията, браковете и умирианията.

Следните фактори са родствени пречки за обявяване на недействителност, тъй като пречат на сключването на брак от въпросните лица едно с друго:

- а) кръвно родство по пряка линия;
- б) кръвно родство по съребрена линия от втора степен;
- в) сватовство по пряка линия;
- г) осъждане на един от съпрузите в миналото за извършването или съучастие в опит —макар и неуспешен— за убийството на съпруга на другата страна.

Бракът може да бъде унищожен на база на липсата на съгласие:

- а) ако към момента на сключване на брака една от страните не е осъзнавала действията си поради временна недееспособност или други причини;
- б) ако една от страните е била подведена относно физическата самоличност на другата страна;
- в) ако декларацията за съгласие е изтръгната с физическа принуда;
- г) ако съгласието е било симулирано.

Грешката, която лишава от юридическа сила съгласието, е от значение само за целите на унищожаването на брака, когато се базира на съществени личностни качества на другия съпруг и извиняема, и се докаже, че няма основания без тях бракът да е бил сключен.

Браковете, сключени под психическа принуда, могат да бъдат унищожени, ако едната от страните е заплашена сериозно и неправомерно и страхът ѝ от осъществяване на заплахата е основателен.

Ако дадено лице съзнателно и неправомерно изтръгне деклариранието на съгласие от другата страна с обещанието да я освободи от непредвидими вреди или вреди, причинени от други, това е равностойно на неправомерна заплахата.

При сключването на брака деклариранието на съгласие представлява основанието да се предполага, че съпрузите не само желаят да сключат брак, но също така че съгласието им не е опорочено от грешка или принуда.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Унищожаването на граждански брак, когато е сключен добросъвестно от двамата съпрузи, поражда действие за тях и за трети страни, когато съответното решение стане окончателно и необжалваемо.

Ако само единият съпруг е сключил брака добросъвестно, тогава само въпросният съпруг може да предявява претенции за облагите от семейното положение и да ги оспорва пред трети страни, при условие че това представлява просто отражение на отношението между съпрузите.

Съпругът, който сключи брачен договор от извинимо незнание за порока, водещ до недействителност или унищожаване, или деклариранието на неговото съгласие е било постигнато чрез физическа или психическа принуда, се счита, че е сключил брака добросъвестно.

Признаването на добросъвестност е единствено в правомощията на държавните съдилища. Добросъвестността на съпрузите се предполага.

След като бракът бъде обявен за нищожен или унищожен, добросъвестният съпруг запазва правото си на издръжка, след като решението стане окончателно и необжалваемо или бъде регистрирано.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способности за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

Преди започването на процес за развод съпрузите биват уведомявани от службата на гражданския регистър по вписванията или от съда за съществуването и целите на службите за семейна медиация.

Семейната медиация е извънсъдебен метод за разрешаване на конфликти, възникнали в семейните отношения, в които страните се опитват да постигнат споразумение посредством своето лично и пряко участие и с помощта на медиатор в конфликта.

С използването на това алтернативно средство за разрешаване на спорове могат да бъдат разрешавани конфликти, произтичащи от регламентирането, изменението и неизпълнението при упражняване на родителска отговорност, развод и законна раздяла, преобразуване на законна раздяла в развод, помиряване на разделени съпрузи, определяне и изменение на временна или постоянна издръжка, разпореждане със семейното жилище, отказ на правото да се ползва фамилиното име на другия съпруг и разрешение да се ползва фамилиното име на бившия съпруг.

Семейният медиатор е специалист, лицензиран от Министерство на правосъдието (*Ministério da Justiça*), който отговаря за независимото и безпристрастно водене на срещи, за да помогне на страните да постигнат споразумение помежду си.

Молба за развод по взаимно съгласие може да се подаде и в служба на гражданския регистър по вписванията, освен в случаи на споразумение, постигнато в хода на производство за развод по исков ред, и при условие че молбата за развод по взаимно съгласие е придружена от подробен списък на общото имущество на двойката, споразумение относно ползването на семейното жилище, споразумение относно плащането на издръжка на нуждаещия се съпруг и удостоверение за съдебното решение за регламентиране на условията за упражняване на родителската отговорност или споразумение за упражняване на родителската отговорност по отношение на ненавършилите пълнолетие деца, когато това не е било постановено от съдилищата преди това.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Раздяла и развод по взаимно съгласие

За раздяла и развод по взаимно съгласие се подава молба към служба на гражданския регистър по вписванията от двамата съпрузи при наличие на взаимно споразумение. Към молбата трябва да бъдат приложени следните документи:

- подробен списък на общото имущество, в който са указани съответните стойности, или, ако съпрузите са избрали да поделят това имущество споразумение за подялба или молба за съставянето на такова споразумение;
- удостоверение за съдебно решение за упражняването на родителска отговорност или споразумение за упражняването на родителска отговорност по отношение на всички ненавършили пълнолетие деца, ако преди това не е било решено от съдилищата;
- споразумение за плащането на издръжка на съпруга, който се нуждае от издръжка;
- споразумение за разпореждане със семейното жилище;
- удостоверение за предбрачен договор, ако има такъв.

Освен ако в представените документи е указано друго, се приема, че споразуменията се прилагат както през периода на производството, така и след това.

Производството за законна раздяла или развод по взаимно съгласие се образува като се подаде молба, подписана от съпрузите или техни представители, в служба на гражданския регистър по вписванията. Молбата се подава заедно с горепосочените документи и удостоверение, съдържащо пълно копие от регистрацията на брака.

След като получи молбата, длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър кани съпрузите на среща, на която се проверява дали правните предпоставки са изпълнени. На срещата съпрузите биват уведомени за съществуването на служби за семейна медиация. Ако съпрузите все пак възнамеряват да се разведат, тогава се разглеждат споразуменията и съпрузите биват приканени да ги изменят, ако те не защитават надлежно интересите на единия от тях или на децата. За тази цел може да бъдат извършвани правни действия и събирани доказателства. Ако правните изисквания са изпълнени и горепосочените процедури са спазени, длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър приема молбата.

Когато е представено споразумение относно упражняване на родителска власт върху ненавършилите пълнолетие деца, производството се отнася към прокуратурата в първоинстанционния съд, който е компетентен по въпроса в рамките на съдебния район по местонахождение на службата на гражданския регистър по вписванията, така че от прокуратурата да бъде дадено становището по споразумението в срок до 30 дни.

Ако от прокуратурата бъде преценено, че споразумението не защитава достатъчно добре интересите на ненавършилите пълнолетие деца, ищците могат да направят необходимите изменения или да представят ново споразумение. В последния случай споразумението се представя повторно на прокуратурата. Ако от прокуратурата бъде преценено, че споразумението достатъчно добре защитава интересите на ненавършилите пълнолетие деца или ако съпрузите са изменили споразумението в съответствие с дадените от прокуратурата указания, разводът се допуска.

Когато ищците не са съгласни с указанията от прокуратурата изменения и все пак възнамеряват да се разведат и/или представените споразумения не защитават достатъчно добре интересите на единия съпруг, не се дава одобрение и бракоразводното производство се отнася към съда в района по местонахождение на службата на гражданския регистър по вписванията.

След като получи делото, съдията разглежда споразуменията, които съпрузите са представили, кани последните да ги изменят, ако не защитават достатъчно добре интересите на някой от тях или на техните деца.

След това съдията определя последиците от развода по въпросите, които съпрузите не са изменили. Ако някое от споразуменията не защитава достатъчно добре интересите на някой от съпрузите, съдията може — за тази цел и с оглед на разглеждането на предложените споразумения — да постанови извършването на определени действия и събирането на необходимите доказателства. При определяне на последиците от развода, съдията трябва не само да насърчава достигането до споразумение, но и да вземе предвид постигнатото споразумение между съпрузите.

След това се допуска развод по взаимно съгласие, който се вписва в съответния регистър.

Молбите за законна раздяла или развод по взаимно съгласие се подават към съда, ако към съответната молба страните не приложат никое от горепосочените споразумения.

В такъв случай молбата за развод се подава в съда. След получаване на молбата, съдията разглежда представените от съпрузите споразумения, като кани последните да ги изменят, ако споразуменията не защитават достатъчно добре интересите на някой от тях или на техните деца.

Съдията определя последиците от развода по въпросите, по които съпрузите не са постигнали съгласие, като може — за тази цел и с оглед на разглеждането на предложените споразумения — да постанови извършването на определени действия и събирането на необходимите доказателства. При определяне на последиците от развода, съдията трябва не само да насърчава достигането до споразумение, но и да вземе предвид постигнатото споразумение между съпрузите. След това се допуска развод по взаимно съгласие, който се вписва в съответния регистър.

Раздяла или развод по исков ред

Молби за раздяла или развод по спорове се подават до отдела за семейно и ненавършили пълнолетие лица (Juízo de Família e Menores) или, ако няма такава разделяне, до местното гражданско отделение (Juízo Local Cível) или до отдела за общо деление (Juízo de Competência Genérica) с териториална компетентност. Териториалната компетентност се определя по местожителството на ищеца (лицето, което предявява иска).

Разпоредбите относно развода се прилагат, *mutatis mutandis*, към законната раздяла.

Законната раздяла приключва с помирение на съпрузите или с прекратяване на брака.

Всеки от съпрузите може да поиска развод по исков ред въз основа на фактическа раздяла в продължение на една пълна година; промяна в умствените способности на другия съпруг, която продължава повече от една година и която, поради сериозността си, засяга възможността за съжителство; отсъствие, без никакви вести от отсъстващия, за период от най-малко една година, както и други факти, които, независимо от вината, която се приписва на съпрузите, доказват непоправимото разстройство на брака.

Засегнатият съпруг има право да иска обезщетение за вредата, която другият съпруг му е причинил, по общите правила за гражданска отговорност и в обикновените съдилища.

Съпругът, който е подал молба за развод въз основа на промяна в умствените способности на другия съпруг, трябва да обезщети последния за личните вреди, причинени от прекратяването на брака. Молбата трябва да бъде подадена в рамките на самото бракоразводно производство.

Ако основанията за развод се позовават на промяна в умствените способности на другия съпруг, която продължава повече от една година и която, поради сериозността си, засяга възможността за съжителство, и на отсъствие, без никакви вести от отсъстващия, за период от най-малко една година, тогава само съпругът, който се позовава на промяната в умствените способности или на отсъствието на другия съпруг, може да подаде молба за развод.

Когато съпругът, който е в състояние да подаде молба за развод, е възпрепятстван да го направи, искът може да бъде предявен от неговия или нейния процесуален представител, упълномощен от семейния съвет. Когато процесуалният представител е другият съпруг, искът може да бъде заведен — от името на притежателя на правото да предприеме действия — от някой негов или неин роднина по пряка линия или до трета степен по съребрена линия, при условие че въпросният роднина също е упълномощен от семейния съвет.

Правото на развод не се прехвърля в случай на смърт, но, ако ищецът почине по време на производството, наследниците на ищеца могат да продължат делото за целите на наследството. Аналогично делото може да продължи срещу наследниците на ответника.

След като бъде представена молбата, ако ще се осъществят процесуални действия, съдията определя помирителен срок, като ищецът и ответникът биват призовани да се явят лично.

Ако не бъде постигнато помирение, съдът призовава съпрузите да постигнат споразумение за развод по взаимно съгласие. Ако такова споразумение бъде постигнато или ако съпрузите са избрали развод по взаимно съгласие в някой момент от процеса, процесът следва хода на този вид бракоразводно производство *mutatis mutandis*.

Ако съдията не успее да действа по споразумение между съпрузите за развод или раздяла по взаимно съгласие, той или тя призовава съпрузите да постигнат споразумение по отношение на издръжката и регламентиране на условията по упражняване на родителската отговорност. Съдията призовава също така към споразумение между съпрузите по ползването на семейното жилище докато производството е висящо, ако това е приложимо.

При опит за помирение или във всеки друг момент в хода на производството страните могат да се съгласят на развод или законна раздяла по взаимно съгласие, ако са изпълнени необходимите предварителни условия.

Когато едната от страните не е съгласна или помирието се окаже невъзможно, съдията нарежда на ответника да представи защитата си в срок до 30 дни. Към момента на уведомяването на ответника се предоставя копие на оригиналната искова молба.

В случай че местонахождението на ответника не е известно, положени са всички предвидени в процесуалното право усилия за откриването му и всички те са се оказали безуспешни, определеният ден за помирение ще се счита за недействителен, а ответникът се призовава с публично разпространено известие да представи защитата си.

След като изтече срокът за представяне на защитата, процесът се провежда по общия ред. В хода на това производство се установява предметът на спора и се обявяват основните доказателства. Заклучителното изслушване по този процес се провежда заедно с представянето на доказателствата. При приключването на последното изслушване, делото се закрива и се изпраща на съдията, който постановява решение в срок до 30 дни.

Молба за законна раздяла може да бъде подадена в рамките на насрещен иск, дори ищецът да е поискал развод. Ако ищецът е поискал законна раздяла, ответникът също може да предяви насрещен иск за развод. В такива случаи се допуска развод, ако представянето на иска и на насрещния иск са одобрени.

Унищожаване на брак

При никакви условия не може да има позоваване на унищожаваност на брака, било то в съда или извънсъдебно, докато унищожаването не бъде признато в съдебно решение по дело, заведено специално за тази цел.

Такова дело се завежда в отделението за семейни дела и дела, касаещи непълнолетни лица, чрез подаване на искова молба, в която — под формата на писмено изложение — се посочват страните, описват се съответните факти и се завършва с искане.

Законното право за предявяване на такъв иск е различно в зависимост от основанията на иска (*моля, вж. отговора на въпрос 8*).

Съпрузите или всеки от техните роднини по пряка линия или до четвърта степен по съребрена линия, наследниците и осиновителите на съпрузите и прокуратурата имат законно право да предявяват или продължават иск за унищожаване въз основа на пречка, водеща до обявяване на

недействителност. Освен това иск може да бъде предявен или продължен също от настойник или попечител в случай на малолетие, забрана или запрещение поради душевна болест и в случай на двубрачие — от първия съпруг на съпруга, който е бил в двубрачие.

Унищожаване поради невярно представяне може да се иска от самите съпрузи или от всяко лице, което е засегнато от брака. В други случаи, включващи липса на съгласие, производството за унищожаване може да бъде образувано само от съпруга, чието съгласие не е било дадено.

Роднините на последния по пряка линия обаче и неговите или нейните наследници или осиновители могат да продължат иска, ако ищецът почине по време на производството.

Производство за унищожаване, основано на пороци на съгласието, може да бъде образувано само от съпруга, който е станал жертва на грешка или на принуда, но неговите или нейните роднини по сватовство по пряка линия и неговите или нейните наследници или осиновители могат да продължат иска, ако ищецът почине по време на производството.

Производство за унищожаване, основано на липсата на свидетели, може да бъде образувано само от прокуратурата.

Производство за унищожаване, основано на пречка, водеща до обявяване на недействителност, се образува:

а) в случаи на ненавършили пълнолетие деца, забрана или запрещение поради душевна болест или призната невменяемост, когато е образувано от запретеното лице, в срок до шест месеца от навършване на пълнолетие, отмяна на забраната или запрещението или отшумяване на невменяемостта; когато производството е образувано от друго лице, в рамките на три години от сключването на брака, но никога след навършване на пълнолетие, отмяна на запрещението или отшумяването на невменяемостта;

б) в случай на осъждане за убийството на съпруга на една от страните — в срок до три години от сключването на брака;

в) в други случаи — в срок до шест месеца от прекратяването на брака.

Единствено прокуратурата може да предявява иск преди прекратяването на брака.

Производство за унищожаване на база на съществуването на предишен непрекънат брак не може да бъде заведено или продължено, когато има висящо производство за обявяване на недействителност или за унищожаване на първия брак в случай на двубрачие.

Производство за унищожаване на база на липса на съгласие от едната или и от двете страни може да бъде образувано само в срок до три години от сключването на брака или, ако ищецът не е знаел за това, в срок до шест месеца от момента, в който научи за това.

Производство за унищожаване на база на пороци на съгласието се погасява, ако не бъде образувано в срок до шест месеца от прекратяването на брака.

Производство за унищожаване на база на липса на свидетели може да бъде образувано само в срок до една година от сключването на брака.

Удостоверението за брак и евентуално (ако основанието на молбата е възрастта) удостоверение за раждане на лицето от въпросната страна трябва да бъдат приложени към първоначалната молба.

След като изтече срокът за представяне на защитата, процесът се провежда по общия ред, както е посочено по-горе.

Ако преди решението за унищожаване да стане окончателно и необжалваемо настъпи някое от следните събития, въпросът за унищожаването се счита за окончателно решен, а бракът за действителен, считано от момента на неговото сключване:

а) ако дете, след като навърши пълнолетие, потвърди пред длъжностно лице по вписванията в гражданския регистър и двама свидетели своя брак, сключен на небрачна възраст;

б) ако лице, което е правно недееспособно или има увреждания вследствие на душевна болест, потвърди своя брак при условията на горната буква, след като увреждането или недееспособността са били отменени или, в случай на невменяемост, след като състоянието на психичното здраве на невменяемото лице е било проверено по съдебен ред;

в) ако първият брак на съпруга, който е бил в двубрачие, е обявен за нищожен или унищожен;

г) ако липсата на свидетели се дължи на обосновани обстоятелства, като тези, които се признават от длъжностното лице по вписванията в гражданския регистър, при условие че няма съмнения относно сключването на акта.

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Да, схемата за правна помощ е приложима за всички съдилища, независимо от вида на производството.

За допълнителна информация вж. фактологична справка относно „Правна помощ“.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Да. Такива дела винаги могат да бъдат обжалвани.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

Ако въпросното решение е издадено в държава — членка на Европейския съюз, различна от Дания, то се признава в останалите държави членки в съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. Ако решението е постановено в Дания, се прилага специалната процедура за преразглеждане на чуждестранно съдебно решение.

В рамките на тази процедура към молбата се прилага документ, съдържащ решението, което следва да бъде преразгледано.

Насрещната страна в срок до 15 дни бива уведомена да представи отговор. Ищецът може да представи отговор в срок до 10 дни от изпращането на известие за такъв отговор. След като страните са представили всички свои писмени изложения и са предприети сметените за съществено важни стъпки, всички документи се предоставят на страните и прокуратурата в срок до 15 дни за всеки.

За да може да бъде потвърдено съдебното решение:

а) не трябва да има съмнение относно истинността на документа, в който е записано съдебното решение, или в надеждността на решението;

б) съдебното решение трябва да е станало окончателно според правото на държавата, в която е постановено;

в) съдебното решение трябва да е постановено от чуждестранен съд, чиято компетентност не е била определена в нарушение на закона, и не трябва да включва въпрос, който попада в изключителната компетентност на португалските съдилища;

г) не трябва да е възможно позоваване на защита *lis pendens* или *res judicata* на база на дело в португалски съд, освен когато именно чуждестранният съд е осуетил образуването на производството;

д) ответникът трябва да е бил надлежно призован за делото в съответствие със законите на държавата на съда по произхода, а в рамките на процеса трябва да са били спазени принципите на право на защита и еднаква степен на закрила;

е) то не трябва да включва решение, чието признаване води до резултат, който очевидно е несъвместим с принципите за обществен международен ред на Португалия.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопостави на признаването на решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

В държавите — членки на Европейския съюз, с изключение на Дания, ако въпросната страна реши да подаде молба за признаване на решение за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, молбата се подава към съда за производство по семейни дела. Съдът с териториална компетентност се определя от националното право на държавата членка, в която е подадена молбата за признаване.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

Според националните съдебно-процесуални норми, при развод и законна раздяла е приложимо общото национално право на съпрузите. Ако те не са от една и съща националност, тогава е приложимо правото на тяхното общо обичайно местожителство. Ако такова обаче няма, тогава е приложимо правото на държавата, с която най-тясно е свързан техният семеен живот.

Ако обаче по време на брака настъпи промяна в приложимото право, единствено факт, приложим към момента на възникването си, може да послужи като основание за раздяла или развод.

Къде може да се намери приложимото законодателство

Разпоредбите на Гражданския кодекс (*Código Civil*) могат да бъдат намерени на следния адрес:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=775&tabela=leis

Разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс (*Código de Processo Civil*) могат да бъдат намерени на следния адрес:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1959&tabela=leis

Разпоредбите на Декрет-закон № 272/2001 могат да бъдат намерени на следния адрес:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=581&tabela=leis&so_miolo=

Разпоредбите на Кодекса за гражданския регистър (*Código do Registo Civil*) могат да бъдат намерени на следния адрес:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=682&tabela=leis

Заклучителна бележка:

Информацията, съдържаща се в този информационен документ, е от общ характер и не е изчерпателна. Тя не е обвързваща за звеното за контакт, Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела, съдилищата или други лица. Тя няма за цел да замести консултациите с действащото приложимо законодателство.

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

This webpage is part of an EU quality network

Последна актуализация: 03/06/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.